

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1ObdoV/18/2014
Identifikačné číslo spisu: 9014895241
Dátum vydania rozhodnutia: 26.11.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Anna Marková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:9014895241.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci Kerametal, akciová spoločnosť, Bratislava, Jašíkova 2, IČO: 00 000 671, zastúpeného advokátom JUDr. Allanom Böhmom, AK Jesenského 2, Bratislava, proti žalovanému Slovenský plynárenský priemysel, a. s., Bratislava, Mlynské Nivy 44/a, IČO: 35 815 256, zastúpenému advokátom JUDr. Petrom Vrábelom, Dvořákovo nábřeží 8/A, Bratislava, o zaplatenie 4 425 297,41 eur zo zmenky s príslušenstvom, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 8Cb/65/2003, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júna 2014, č. k. 2 Obo 37/2013- 374, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu o d m i e t a .
Žalovanému sa náhrada trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. februára 2013, č. k. 8Cb/65/2003-313 zamietol žalobu o zaplatenie 4 425 297,41 eur zo zmenky s príslušenstvom a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 82 531,82 eur náhrady trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca si uplatnil v konaní vedenom na Krajskom súde Bratislava pod sp. zn. 58Cb/55/1999, v ktorom je v procesnom postavení žalovaného, vzájomným návrhom zaplatenie sumy 133 316 509,79 Sk so 14% úrokom z titulu zmenkovej pohľadávky. Náležitosti vlastnej zmenky upravuje § 75 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový zákon (ďalej len ZŠZ). Podľa tohto ustanovenia zmenka obsahuje označenie, že ide o zmenku pojatú do vlastného textu listiny, vyjadrenú v jazyku, v ktorom je táto listina napísaná, bezpodmienečný prísľub zaplatiť určitú peňažnú sumu, údaj zročnosti, údaj miesta, kde sa má platiť, dátum a miesto vystavenia zmenky a podpis vystaviteľa.

Z obsahu zmenky vyplýva, že pod označením vlastná zmenka, uvedením jej čísla, dátumu a miesta vystavenia, je v časti splatná, uvedený dátum 30. októbra 2000 a v pravom hornom rohu je uvedená suma 200 000 000,-- Sk. Pod týmto údajom je uvedené: „ Zaplatíme na základe predloženia zmenky efektívne“ a ďalej je slovne uvedená suma. Ďalej poukázal na predmetnú stranu zmenky, kde je uvedené: „zaplatíme na základe predloženia zmenky efektívne“. Z toho vyplýva, že základom zmenkového

prehlásenia je bezpodmienečný sľub výstavcu, že zaplatí určitú peňažnú sumu na základe predloženia zmenky. Takto vyjadrená zročnosť znamená, že platenie musí byť vykonané hneď, keď oň majiteľ zmenky žiada. Podľa názoru súdu údajom: „...na základe predloženia zmenky“, je bez akýchkoľvek pochybností vyjadrený údaj splatnosti určený vystaviteľom zmenky, teda predmetná zmenka je zmenkou na videnie (vistazmenka). Zmenka BS 3/98, predložená v tomto konaní, je nepochybne vistazmenkou a doplnenie zmenky o ďalší údaj splatnosti, t. j. označenie určitého dňa splatnosti (30. októbra 2000) znamená, že predložená zmenečná listina obsahuje dva údaje splatnosti. Ďalej uviedol, že je spoločnou povahou všetkých listinných cenných papierov, a teda aj zmeniek, že forma, akou sú vydané, určuje ich obsah. Forma zmenky pri jej vydaní bola určená ako vistazmenka a doplnenie zmenky o ďalší údaj splatnosti, keďže ide o dva navzájom sa vylučujúce údaje splatnosti znamená, že zmenka je neplatná. Preto súd prvého stupňa vzájomný návrh žalobcu zamietol ako nedôvodný, pretože z neplatnej zmenky nemohol žalobcovi vzniknúť nárok na jej zaplatenie a žalobcovi povinnosť zaplatiť.

Na odvolanie žalobcu vec prejednal ako súd odvolací Najvyšší súd Slovenskej republiky a po preskúmaní napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa rozhodol rozsudkom z 26. júna 2014, č. k. 2 Obo 37/2013-374 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca uplatnil vzájomným návrhom v konaní vedenom na Krajskom súde Bratislava vedenom pod sp. zn. 58Cb/55/1999 zaplatenie zmenkovej sumy 133 316 509,79 Sk z vlastnej zmenky BS 3/98 vystavenej 28. októbra 1998 v Bratislave na sumu 200 000 000,-- Sk. Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 5. marca 2003, sp. zn. 58Cb/55/1999, bol vzájomný návrh vylúčený na samostatné konanie, vedené pod sp. zn. 8Cb/65/2003.

Ďalej uviedol, že základom vlastnej zmenky je sľub výstavcu listiny, že zaplatí veriteľovi určitú peňažnú sumu na základe predloženia zmenky. Pre platný sľub možno použiť akékoľvek výrazy, len musí byť zo znenia jasné, že ide o bezpodmienečný sľub. Údaj vyhovujúci vo všeobecnosti musí zodpovedať náležitostiam jasnosti a určitosti, najmä v súvislosti s inými údajmi obsiahnutými v zmenke. Ak je neurčitý alebo nemožný, zmenka je neplatná. Neplatné sú zmenky okrem iného aj s údajom dvoch alebo niekoľkých dát zročnosti (kumulatívne alebo alternatívne). Zročnosť vyjadrená údajom „na videnie“ alebo výrazom rovnakého významu (napr. „a vista“, „na predloženie“ a pod.) znamená, že platenie musí byť vykonané hneď, keď oň majiteľ zmenky žiada. Z tohto hľadiska treba posudzovať prípustnosť výrazov príbuzného významu slova „na videnie“.

Z predloženej zmenky správne súd prvého stupňa zistil, že žalovaný vystavil zmenku na videnie, forma zmenky pri vydaní bola určená ako vistazmenka pri zachovaní bezpodmienečného sľubu uvedeného na zmenke výrazom „zaplatíme...“, na základe predloženia zmenky výrazom: „na základe predloženia zmenky efektívne“. V súlade s čl. I § 33 ods. 1 ZŠZ slová „zaplatíme na základe predloženia zmenky efektívne“, vyjadrujú okrem bezpodmienečného prísľubu zaplatiť aj to, že platenie musí byť vykonané hneď, keď oň majiteľ zmenky požiada. Z ustanovenia § 76 ods. 2 ZŠZ vyplýva, že v zmenke údaj o zročnosti nemusí byť uvedený, to znamená, že údaj o splatnosti zmenky preto nie je podstatnou náležitosťou zmenky a v prípade jej neuvedenia platí, že ide o zmenku na videnie. Predmetná zmenka obsahuje konkrétny dátum splatnosti (30. 10. 2000), ako aj údaj „zaplatíme na základe predloženia zmenky efektívne“. Takéto vymedzenie splatnosti zmenky si navzájom odporuje, preto súd prvého stupňa správne konštatoval jej neplatnosť. Rovnaký názor v obdobnej veci prezentoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 25. augusta 2011, sp. zn. 1M Obdo V 4/2010. Odvolací súd z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca dovolanie. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 237 písm. g/ O. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca, alebo ak bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodol senát.

Žalobca predovšetkým poukázal na skutočnosť, že odvolací súd vydal napadnutý rozsudok v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Miničovej a členiek senátu: JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Eleny Krajčovičovej. Podľa jeho názoru, takéto zloženie senátu je v rozpore s o všeobecne záväznými právnymi predpismi, lebo rozhodoval vylúčený sudca, konkrétne JUDr. Ivana Izakovičová, pretože vec rozhodovala na súde nižšieho stupňa, a to na Krajskom súde v Bratislave. Ide teda o tzv. zákonné vylúčenie sudcu. V predmetnej veci boli podľa jeho názoru splnené zákonom stanovené podmienky tzv. zákonného vylúčenia JUDr. Ivany Izakovičovej, lebo na Krajskom súde v Bratislave rozhodovala pod sp. zn. 58Cb/55/1999. Súdna prax pritom na osobitný dôvod vylúčenia sudcu pre jeho pomer k veci považuje aj jeho účasť na pojednávaní, na ktorom bolo vykonané dokazovanie. Sudca, ktorý vec prejednával na súde nižšieho stupňa a vykonával dokazovanie, je vylúčený z jej prejednávania a rozhodovania v odvolacom konaní, a to aj vtedy, ak vo veci meritórne nerozhodol. V danom prípade JUDr. Ivana Izakovičová vo veci meritórne nerozhodovala, ale nepochybne vec prejednávala a vykonávala dokazovanie, a to pred vylúčením vzájomného návrhu na samostatné konanie. Preto je toho názoru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p., ktoré odôvodňuje zrušenie napadnutého rozhodnutia.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť. Uviedol, že JUDr. Ivana Izakovičová procesne pôsobila v prvostupňovom konaní v roku 2001, pričom relevantným je obdobie od uplatnenia vzájomného návrhu zo strany žalobcu, t. j. obdobie od 24. 09. 2001, a to z dôvodu, že uplatnený vzájomný návrh je žalobou podľa § 79 ods. 1 O. s. p., na základe ktorej prebieha paralelne konanie s úplne samostatným osudom. Relevantné obdobie končí dňom účinnosti opatrenia, resp. dodatku k rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave, na základe ktorého sa zákonným sudcom vo veci stal JUDr. Peter Pospech. V relevantnom období sudkyňa JUDr. Ivana Izakovičová vykonala ohľadom vzájomného návrhu žalobcu nasledovné procesné úkony: výzva na zaplatenie súdneho poplatku, rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku a pojednávanie. Podľa žalovaného v prejednávanej veci sudkyňou JUDr. Ivanou Izakovičovou nedošlo k vykonaniu dokazovania prečítaním listiny ani oboznámením s jej obsahom a nebol urobený iný úkon dokazovania vo vzťahu k vzájomnému návrhu. Nebola ukončená ani prípravná fáza súdneho konania, ktorá sa zvyčajne končí zaplatením súdneho poplatku alebo oslobodením od jeho platenia. Sudkyňa nezískala poznatky o veci inak, než z obsahu spisu, a teda nie vykonaním dokazovania na súde prvého stupňa. Výzva súdu na vyjadrenie sa k zmenkám nie je rozhodnutím, ale len úkonom smerujúcim k príprave pojednávania. Rozhodnutie o neoslobodení od súdneho poplatku je síce nemeritórnym rozhodnutím, ale nie takej intenzity, aby vylúčilo sudcu v zmysle § 14 ods. 2 O. s. p., lebo nezasahuje do merita veci. Nebolo vydané žiadne iné procesné rozhodnutie alebo úkon, ktorý by založil nezvratný stav a ovplyvnil by meritórne rozhodnutie.

Z uvedených skutočností žalovaný vyvodil, že procesné pôsobenie sudkyne JUDr. Ivany Izakovičovej na Krajskom súde v Bratislave, ako na súde prvého stupňa, neobsahuje požadovanú intenzitu majúcu za následok jej vylúčenie vo veci na súde vyššieho stupňa. Na záver uviedol, že po zmene zákonného sudcu v roku 2002 na Krajskom súde v Bratislave, ktorým sa stal JUDr. Peter Pospech, došlo v roku 2003 k vylúčeniu vzájomného návrhu žalobcu, uplatnenom v pôvodnom konaní, na samostatné konanie. Ide teda o nové samostatné konanie s novou sp. zn., v ktorom JUDr. Izakovičová nevykonávala ani jeden procesný úkon.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) najskôr to, či sa ním napáda rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa ust. § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od

právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.). Podľa ust. § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p.

Žalobca dovolaním nenapadol zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci. Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý nevykazuje ani znaky uvedené v § 238 ods. 3 O. s. p. Prípustnosť dovolania preto nemožno vyvodiť z týchto ustanovení.

V zmysle § 242 ods. 1 O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. Iba v prípade, že by rozhodnutia odvolacieho súdu alebo predchádzajúce konanie vykazovalo procesnú vadu, uvedenú v ust. § 237 O. s. p., by bolo dovolanie prípustné. Dovolací súd sa neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa ustanovenia § 238 O. s. p., ale zaoberal sa aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné aj podľa ust. § 237 písm. a/ až g/ O. s. p.

Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z uvedených procesných väd (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutú alebo prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatie účastníkovi možnosť konať pred súdom, rozhodol vylúčený sudca, alebo súd nesprávne obsadený).

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 O. s. p. nie je predmet konania významný, ak je konanie postihnuté niektorou z väd v tomto ustanovení uvedených, je možné ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým inak dovolanie nie je prípustné. Pre záver o prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 O. s. p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania, rozhodujúce je, že k tejto vade skutočne došlo.

Žalobca vo svojom dovolaní uviedol, že došlo k vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. g/ O. s. p., lebo na odvolacom súde rozhodovala JUDr. Ivana Izakovičová, ktorá vec už rozhodovala ako zákonná sudkyňa na súde nižšieho stupňa. Podľa žalobcu bola preto zo zákona vylúčená rozhodovať vec na odvolacom súde.

Podľa § 14 ods. 1, ods. 2 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti. Na súde vyššieho stupňa sú vylúčení sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní.

V zmysle citovaného ustanovenia sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí nielen vtedy, keď majú pomer k veci, účastníkom a zástupcom, ale aj v prípade tzv. zákonného vylúčenia, ak rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa a naopak. Zákonné vylúčenie prichádza do úvahy vtedy, ak sa sudca podieľal v podstatnej miere na vykonaní dokazovania v tej istej veci na inom súde, teda ak pôsobil v rozhodujúcej časti konania na súde nižšieho stupňa.

Z obsahu spisu vyplýva, že JUDr. Ivana Izakovičová bola zákonnou sudkyňou vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 58Cb/55/99, v ktorom žalobca v procesnom postavení ako žalovaný, podal vzájomný návrh. JUDr. Ivana Izakovičová vo veci vzájomného návrhu vydala rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku a výzvu na zaplatenie súdneho poplatku. Pokiaľ ide o vydanie rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov a výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, takéto procesné rozhodnutia je potrebné vykonať pred samotným prejednaním vecí, pretože od splnenia / nesplnenia poplatkovej povinnosti závisí, či súd bude v konaní pokračovať, alebo konanie zastaví.

Rozhoduje sa nimi o poplatkovej povinnosti účastníka, ktorý návrh podal a súdny poplatok spolu s návrhom neuhradil, pritom druhému účastníkovi konania neukladá žiadnu povinnosť. Preto uvedené rozhodnutia nie je možné hodnotiť ako procesné pôsobenie sudkyne na súde prvého stupňa, ktoré by zakladalo dôvod na jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci na odvolacom súde v zmysle ustanovenia § 14 ods. 2 O. s. p.

Pojednávania, na ktoré poukazuje dovolateľ, sa konali 27. septembra 2001 a 8. novembra 2001. Z obsahu zápisníc z pojednávania vyplýva, že vo veci vzájomného návrhu nebolo vykonané dokazovanie v zmysle ustanovenia § 129 ods. 1 O. s. p., teda JUDr. Ivanou Izakovičovou nebolo vykonané žiadne dokazovanie, ktoré by bolo možné pri rozhodovaní vo veci vzájomného návrhu využiť. Napokon vzájomný návrh bo vylúčený na samostatné konanie uznesením z 5. marca 2003 a vedené bolo ďalej pod sp. zn. 8Cb/65/2003. Až v konaní sp. zn. 8Cb/65/2003 bolo vykonané dokazovanie v zmysle ustanovenia § 129 O. s. p., ktoré bolo podkladom na rozhodnutie vo veci samej.

Z uvedených dôvodov dovolací súd nezistil dôvody zákonného vylúčenia sudkyne JUDr. Ivany Izakovičovej z prejednávania a rozhodnutia veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Obo 37/2013.

Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto netrpí vadou uvedenou v § 237 písm. g/ O. s. p. Rovnako dovolací súd nezistil, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo postihnuté inými vadami taxatívne vymenovanými v § 237 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaného podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný.

Právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo úspešnému žalovanému v zmysle § 243b ods. 5, § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. Žalovaný si v dovolacom konaní žiadne trovy neuplatnil, preto mu dovolací súd ich náhradu nepriznal.

K uvedenému záveru päťčlenný dovolací senát dospel jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.